

УДК 342.7

Оксана Анатоліївна ФЕДОРЕНКО,

молодший науковий співробітник

наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Одним із найбільш важливих показників рівня цивілізованості суспільства є реальність забезпечення прав і свобод людини. Україна повноправно увійшла до міжнародної спільноти тому дотримання сучасних міжнародних стандартів у забезпеченні прав і свобод людини є одним із першочергових завдань та обов'язків держави.

Міжнародно-правові акти закріплюють основні стандарти та є еталоном гарантій прав і свобод громадян. Визнання міжнародно-правових актів, ратифікація та реалізація їх положень у внутрішньо державному законодавстві є одним з обов'язків, взятих на себе Україною перед міжнародним співтовариством.

Запровадження єдиних таких актів щодо забезпечення прав і свобод у діяльність працівників Національної поліції зумовлена зростанням рівня транснаціональної організованої злочинності, значними темпами міграції населення у світі, а також проблемою неухильного забезпечення прав людини в діяльності органів внутрішніх справ під час реалізації правоохоронних функцій, необхідність реагувати на появу нових видів злочинів і діяти, відповідно до міжнародних стандартів прав людини.. Дотримання узгоджених інтернаціональних стандартів виступає основою для того щоб громадяни різних країн світу могли здійснити захист своїх прав і свобод і законних інтересів.

Так, відповідно до Паризької Хартії для нової Європи від 21 листопада 1990 р., як член Ради Європи, Україна, взяла на себе обов'язки приєднатися до міжнародних стандартів у галузі прав людини, створити внутрішньодержавні гарантії їх здійснення, що ґрунтуються на загальновизнаних міжнародно-правових гарантіях, закріплених у відповідних міжнародно-правових нормах [1].

Україною ратифікований ряд міжнародно-правових актів, що визначають стандарти поведінки працівників правоохоронних органів в різноманітних ситуаціях, пов'язаних із боротьбою з правопорушеннями, затриманням правопорушників, утриманням під вартою, виконанням покарань тощо. До головних з них відносяться:

- Загальна декларація прав людини 1948 р.;
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р.;
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р.;
- Підсумковий документ Віденської зустрічі представників держав-учасниць Наради по безпеці і співробітництву в Європі, прийнятий у 1989 р.;
- Паризька хартія для нової Європи 1990 р.;
- Документи Конференції по людському виміру Наради по безпеці і співробітництву в Європі 1990 р. і 1991 р.;
- Європейська конвенція про захист прав людини й основних свобод 1950 р.;
- Мінімальні стандартні правила поводження із в'язнями, прийняті Першим Конгресом ООН по запобіганню злочинності й поводженню з правопорушниками 1955 р.;
- Кодекс поведінки посадових осіб по підтримці правопорядку, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у 1979 р.;
- Конвенція проти катувань і інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження або покарання 1984 р.;
- Зведення принципів захисту всіх осіб, що підлягають затриманню або ув'язненню в будь-якій формі, прийняте Генеральною Асамблеєю ООН у 1989 р.;

Більшість норм міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною, знайшла свій відбиток у Конституції України, законах і підзаконних актах, що регламентують діяльність ОВС [2].

Виконуючи свої обов'язки, посадові особи правоохоронних органів зобов'язані дотримуватися міжнародних норм у галузі прав людини, імplementованих державою в

установленому порядку, а також рішень міжнародних організацій, до виконання яких приєдналася держава (ООН, ОБСЄ, Рада Європи та інші), про що в національних законодавствах мають бути відповідні положення. Основним принципом діяльності органів Національної поліції України закріплено верховенство права, що застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. Отже, формулювання «зокрема, в Європейській конвенції про права людини» було обране для того, щоб дати конкретне посилання на конкретний правовий інструмент, не заперечуючи при цьому важливості інших документів, що стосуються прав людини [3].

Значну роль у процесі захисту прав і свобод людини відіграють резолюції та заяви Ради Європи. Ці акти мають сприяти більш ефективному захисту прав і свобод людини країнами – членами Ради Європи як рекомендаційні норми, що мають певне юридичне значення. Як приклад можна навести резолюції Комітету Міністрів з питань: використання правоохоронними органами даних про особу; європейських пенітенціарних правил; ув'язнення іноземців; надання правової допомоги та консультацій; надання притулку особам, яким загрожує переслідування; викладання та вивчення прав людини в шкільних навчальних закладах тощо. Такі резолюції Ради Європи мають широко застосовуватися в діяльності державних органів при здійсненні ними захисту прав і свобод людини. [4.].

Отже, міжнародні стандарти забезпечення прав і свобод людини мають бути фундаментальними принципами в діяльності працівників Національної поліції та відповідати вимогам демократичного, громадянського суспільства. Функціональна діяльність працівників поліції щодо забезпечення прав і свобод людини, відповідно до міжнародних стандартів, є багатоаспектною, яка залежить і від налагодження співпраці з міжнародними поліцейськими організаціями та органами в цій сфері.

Список бібліографічних посилань

1. Паризька Хартія для нової Європи : від 21.11.1990 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_058 (дата звернення: 29.03.2019).
2. Міжнародні стандарти по правам людини в діяльності органів внутрішніх справ України // UAPravo.com : сайт. URL: http://www.uapravo.com/hro/text.php?lan=rus&id=4279&id_book=4276&id_parent=4277 (дата звернення: 29.03.2019).
3. Солоненко О. М. Сучасні міжнародні стандарти забезпечення прав і свобод людини в діяльності органів внутрішніх справ. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 6. С. 95–103.
4. Перша щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні, 2000 рік // UAPravo.com : сайт. URL: http://www.uapravo.com/hro/text.php?lan=ukr&id=1704&id_book=1698&id_parent=1706 (дата звернення: 29.03.2019).

Одержано 02.04.2019

УДК 343.13

Володимир Михайлович ФЕДЧЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4006-3535>

ЗАСУДЖЕНИЙ ТА ОСОБА, ЯКА ТРИМАЄТЬСЯ ПІД ВАРТОЮ: ТИМЧАСОВА ПЕРЕДАЧА ІНШІЙ ДЕРЖАВІ В РАМКАХ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Тимчасова передача особи, як один із напрямків забезпечення надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні передбачена ст. 565 КПК України та відповідними міжнародними правовими договорами ратифікованими Верховною Радою України.

Відповідно до положень ст. 3 Другого додаткового протоколу Європейської Конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 08.11.2001 року, який набрав чинності 01.01.2012 року, статтю 11 вказаної Конвенції викладено у новій редакції, а саме «Особу, яку тримають під вартою й стосовно особистої явки якої для цілей дачі показань, а не для того, щоб вона стала перед